

Stiftelsen Norsk Oljemuseum

Årsmelding 2004

Norsk Oljemuseum er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. Museet skal både samle dokumentarisk materiale og drive utstillings-, publiserings- og annet undervisnings- og opplysningsarbeid om petroleumsvirksomheten og dens virkninger på det norske samfunnet.

Foto: Espen Grønlie.

Driften av museet finansieres gjennom en kombinasjon av egne inntekter, fondsmidler og offentlige tilskudd. Driftstilskuddet fra staten v/ Olje- og energidepartementet har økt gradvis gjennom de tre siste årene etter hvert som startkapitalen fra det statlige driftsfondet er blitt uttømt. Tilskuddet over statsbudsjettet, kombinert med det årlige driftstilskuddet fra Stavanger kommune og etableringen av sponsofondet, er helt avgjørende for å skape forutsigbare rammevilkår for museets utvikling og drift.

Driftsåret 2004 var preget av den store publikumstilstrømningen utløst av vandreutstillingen «Dødelige dinosaurer» som ble vist i perioden fra januar til august. Kombinert med at museet i mars innførte gratis adgang for skoleelever, ga dette en betydelig økning i besøkstallet. Totalt resulterte tilstrømningen i en publikumsrekord på 93.582 gjester. Dette er et betydelig oppsving fra de tre foregående årene der besøkstallet har ligget stabilt på omkring 60.000 gjester. 20. mai feiret museet femårsdagen for den offisielle åpningen med gratis adgang for publikum. Dette ga et rekordstort dagsbesøk på 2813 gjester!

I tillegg til gode besøkstall har museet hatt en positiv utvikling innen dokumentasjon og forskning. Dokumentasjonsprosjektet «Kulturminne Ekofisk» er blitt ferdigstilt og det er samtidig lagt grunnlag for oppstart av flere prosjekter som innebærer både faglige utfordringer og inntektsmuligheter for museet.

Styret

Styret i Stiftelsen Norsk Oljemuseum har i 2004 hatt følgende sammensetning:

Styremedlemmer

Finn Roar Aamodt, styreleder, *Petroleum/næringsliv*

Lars A. Myhre, nestleder, *Stavanger kommune*

Arild Nystad, *Olje- og energidepartementet*

Kristine Gramstad, *Rogaland fylkeskommune*

Bjørn Vidar Lerøen, *Petroleumsbransje/næringsliv*

Linda Bernander Silseth, *Kultur/utdanning/forskning*

Anders Haaland, *Kultur/utdanning/forskning*

Kristin Øye Gjerde, *Museets ansatte*

Varamedlemmer

Maiken Ims

Aina Hauge

Farouk al-Kasim

Nils Terje Oma

Wenche Skorge

Unni Lyngved

Bjørn Djupevåg

Ingrid Hart

Det er avholdt tre styremøter i perioden. Styret er blitt jevnlig orientert om alle vesentlige forhold knyttet til museets drift. Varamedlem Kristin Bremer Nebben ble i november 2004 erstattet av Wenche Skorge.

Personale og arbeidsmiljøforhold

På grunn av stigende aktivitet ved museet har det gjennom året vært behov for en gradvis økning av arbeidsinnsatsen på flere områder. Det gjelder særlig innen publikumsmottaket og prosjektrelaterte oppgaver innen dokumentasjon og forskning. Den samlede arbeidsinnsatsen ved museet har dermed økt fra ca. 18 årsverk i 2003 til ca. 19 årsverk i 2004, fordelt på 18 faste stillinger og nødvendig ekstrahjelp. I tillegg til dette kommer to stillinger som sivilarbeidere. Det har gjennom hele perioden vært liten grad av utskiftninger i personalet. Balansen mellom kjønnene er god, både når det gjelder antall ansatte og i fordelingen på ulike typer stillinger.

Arbeidsmiljøet ved museet anses som godt. Sykefraværet de første fem driftsårene har ligget på gjennomsnittlig 2,0%. I løpet av 2004 har dette tallet dessverre steget til 8,6%. Hovedårsaken til dette er spesielle forhold knyttet til langtidssykemeldinger. Museet er en såkalt IA-bedrift gjennom tilslutning til samarbeidsavtalen med Trygdeetatens arbeidslivssenter om «et mer inkluderende arbeidsliv». Virksomheten tilstreber å gi positive ringvirkninger til det ytre miljø. Styret er ikke kjent med negative miljøvirkninger av virksomheten.

Dokumentasjon og forskning

En av museets hovedoppgaver er å dokumentere den norske oljehistorien gjennom å lete fram, bearbeide og lagre relevant historisk kilde materiale. Til dette arbeidet hører bibliotekets boksamling, diverse arkivmateriale, foto og film fra oljevirksomheten, gjenstandssamlingen, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter. Museet har de siste årene arbeidet bevisst med å styrke denne delen av virksomheten.

De siste fire årene har dokumentasjonsprosjektet «Kulturminne Ekofisk» stått sentralt i museets arbeid innen dokumentasjon og forskning. Prosjektets karakter som et sektorovergripende ABM-prosjekt (Arkiv-Bibliotek-Museum) har gjort det til en faglig utviklende oppgave for museet. Betydelige mengder kildemateriale i form av foto, film, tegninger, publikasjoner og intervjuer er samlet inn og tatt vare på. Prosjektet er utført på oppdrag for ConocoPhillips. Nasjonalbiblioteket og Statsarkivet i Stavanger har vært sentrale samarbeidspartnere i forbindelse med innsamling, registrering, digitalisering, lagring og teknisk forvaltningsløsning for ulike typer kildemateriale. Prosjektet ble ferdigstilt ved årsskiftet 2004/2005. Det er utviklet en egen nettløsning (www.kulturminne-ekofisk.no) for publisering av innholdet som ble offisielt lansert på museet 31. januar 2005. Lanseringen ble også markert med åpning av en utstilling om Ekofisk-historien og overleveringen av Ekofisk-jekken som en installasjon på museets uteområde.

I løpet av året er det arbeidet aktivt for å videreutvikle museets portefølje av prosjekter innen dokumentasjon og forskning. Dette har resultert i avtaler om å gjennomføre tre større prosjekter de nærmeste to-tre årene: Museet har inngått avtale med Total Norge AS om et dokumentasjonsprosjekt for Frigg. Dette vil bygge på metodeutvikling og erfaringer fra det nylig avsluttede Ekofisk-prosjektet. I tillegg har Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Oljeindustriens Landsforening bevilget midler til utviklingen av en «Kulturminneplan for petroleumsektoren». Formålet med dette er å kartlegge og evaluere kulturminneverdier knyttet til installasjonene på norsk kontinentalsokkel. Det tredje store prosjektet er bevilgningen fra Arbeids- og sosialdepartementet knyttet til gjennomføringen av det historiefaglige forskningsprosjektet «Nordsjødykkingen og pionerdykkerne». Til sammen utgjør disse tre prosjektene en variert blanding av faglige utfordringer, samtidig som de representerer viktige inntektskilder for museet.

Museet søker hele tiden å oppdatere biblioteket med relevant faglitteratur. Det kjøpes derfor inn et større antall bøker hvert år. I 2004 mottok museet også en betydelig boksamling fra Petroleumstilsynet. Antallet publikasjoner i boksamlingen ble i 2004 økt med 850 titler til 4522. I tillegg består museets samling av 750 titler tidsskrifter, bedriftsblader og årsmeldinger, 2560 registreringer av brosjyrer og annet materiale og 51.450 registrerte avisklipp og pressemeldinger.

Samlingen av foto og filmer er betydelig og øker stadig gjennom både gaver og prosjekter. Samlingen inneholder ca. 27.000 foto og 979 filmer og video. Ca. 9100 foto er så langt digitalisert og registrert i museets database. Gjennom et prosjekt støttet av ABM-utvikling kunne museet for første gang presentere deler av fotosamlingen (500 dykkefoto) på eget nettsted. For å videreutvikle arbeidet med foto- og film har museet etablert egen stilling som fotoansvarlig.

Museet disponerer to lagerfasiliteter for gjenstander og ulike typer arkivmateriale og rekvisita: Lageret i fjellhallene på Åmøy, der temperatur og fuktighet holdes konstant, inneholder mindre gjenstander, tekstiler og modeller. Lageret i Dusavik har store kjøreporter slik at større gjenstander kan oppbevares her. Dette lageret inneholder i tillegg museets brosjyremateriell, utstillingsrekvisita osv. De største gjenstandene er plassert utendørs ved lageret i Dusavik. Antall registrerte gjenstander og deler av gjenstander er 2056. Dette er en viss nedjustering fra fjoråret (2230) grunnet opprydning og kassering, samt konvertering til ny database.

Utstillinger og vitensenter

Året startet 15. januar med åpning av utstillingen «Dødelige Dinosaurer» – en vandretstilling laget av Naturhistoriske museer og botaniske hage ved Universitetet i Oslo. Utstillingen ble leid inn for en periode på sju måneder og førte til stor tilstrømning fra publikum. Både før og under visningsperioden ble utstillingen massivt markedsført overfor media, på kino og gjennom ulike typer reklamemateriell. Dette resulterte i eventyrlige besøkstall, særlig i perioden fra januar til mai da besøkstallet ble mer enn fordoblet fra tidligere år. Erfaringene med denne utstillingen viser at det er mulig å nå et ekstraordinært stort publikum når tema har populær appell og det settes inn ressurser på målrettet markedsføring.

For å videreutvikle vitensenterprofilen ble utstillingen «Kjenn kreftene» leid inn fra det engelske firmaet Science Projects. Dette firmaet har etablert seg som produsent av vitensenterutstillinger for museer, vitensentre og skoler. Utstillingen ble vist fra september til desember og hadde flere store interaktive eksperimenter som forklarer hvordan naturkreftene virker. Gjennom egen aktivitet kunne publikum utforske eksperimentene og lære mer om vind, magnetisme, sorte hull, tornadoer, gravitasjonskrefter og mye mer. Dette var en veldig populær utstilling for skoleklasser og gjorde at besøkstallet fortsatte med å holde seg høyt utover høsten.

Energiutstillingen i museet har vært i endring i løpet av høsten 2004. Sammen med Norsk Teknisk Museum i Oslo fikk museet ABM-midler fra «Den kulturelle skolesekken» til å utvikle en utstilling om fornybare energikilder. Dette resulterte i utviklingen av en interaktiv installasjon som viser forholdet mellom produksjon og forbruk av energi. Denne ble installert i oktober. I tillegg til dette har museet samarbeidet med ExxonMobil om å integrere to interaktive spill som en del av utstillingen. Den nye energiutstillingen har på denne måten gjennomgått en betydelig oppgradering og vil bli offisielt gjenåpnet under tittelen «Energijakten» i mars 2005. Det blir utviklet et eget pedagogisk tilbud til skolene i tilknytning til utstillingen.

Et generelt trekk ved museets utstilling er utstrakt bruk av teknisk

utstyr. Det gjelder både åpningsutstillingen som ble montert i 1999 og de videreutviklinger som har kommet i de seinere år. Etter fem års drift er det gradvis oppstått et økende behov for utskiftninger og fornyelse av de tekniske installasjonene. Det blir viktig å sørge for at museet klarer å prioritere ressurser til dette arbeidet, slik at kvaliteten og regulariteten på utstillingen fortsatt holdes på et høyt nivå.

Skoletjeneste og aktivitetsdager

Skolenes bruk av museet fikk et kraftig oppsving i 2004. Dette skyldes hovedsakelig to forhold: For det første at det i mars ble innført gratis adgang til museet for skolelever på alle nivå. Dette ble gjort for å motvirke den sviktende tilstrømningen museet har opplevd etter at forbudet mot egenbetaling av slike besøk ble innført i 2002. For det andre er det ingen tvil om at den populære dinosaurutstillingen også smittet på skolenes interesse for å bruke museet. I tillegg var utstillingen «Kjenn kreftene» godt besøkt. Samlet ga dette et rekordhøyt skolebesøk på 13.628 skoleelever. En meget betydelig økning fra de to foregående årene da henholdsvis 5500 (2002) og 5100 (2003) skolelever besøkte museet. Spesielt gledelig var det å registrere et høyt innslag av elever fra den videregående skolen.

Museet har i løpet av året arrangert tre lærerseminar knyttet til formidling av dinosaurutstillingen. I oktober ble «Åpne Offshore- og Maritime Dager» arrangert på museet. Dette er et årvisst samarbeid med Stavanger Maritime Forum og Stavanger Offshore Tekniske skole, flere opplæringskontor og representanter fra den offshore- og maritime industrien. Rundt 400 elever på 10. klassetrinn besøkte disse dagene museet og fikk verdifull yrkesveiledning.

I løpet av året arrangerte museet ni aktivitetssøndager med tema som har variert fra forskerdag via dinosaurer til helse, miljø og sikkerhet. HMS-dagen ble arrangert i samarbeid med museets venneforening. Publikumstilstrømningen til disse dagene var svært god. Dinosaurene ga rekordbesøk siste søndagen i januar med 1906 gjester. I april arrangerte museet konserten «Oljeeventyret» i samarbeid med Rikskonsertene og Rogaland fylkeskommune. I tillegg til aktivitetsdagene hadde museet egne pedagogiske tilbud i vinter- og påskeferien.

Utleie til serveringsvirksomhet og museumsbutikk

Serveringsvirksomheten ved Bølgen & Moi Stavanger AS er basert på en leieavtale med museet. Leietaker har i 2004 fortsatt den positive utviklingen vi har sett de siste årene, med god tilstrømning av gjester og et positivt omdømme som en av Stavangers fremste kvalitetsrestauranter. Produktet er blitt godt innarbeidet i markedet og holder et høyt nivå. I kombinasjon med museet og museets utleie av møterom er serveringsvirksomheten et stort aktivum for anlegget som helhet.

Museumsbutikken AS er et eget driftsselskap heleid av stiftelsen Norsk Oljemuseum. Driftsåret 2004 ga en samlet omsetning på kr. 1.079.266,- med et positivt driftsresultat på kr. 107.512,-. Dette er en omsetningsøkning på 6% fra 2003. Butikkens økonomiske bidrag til museet skjer gjennom betaling av husleie og dekningsbidrag for lønn og administrative kostnader. Butikken er et viktig supplement for de besøkende til museet og nyter også godt av det stabile tilslaget av gjester til Bølgen & Moi.

Driftsøkonomi

Samspilllet mellom egne inntekter, bruk av ulike typer fondsmidler og direkte driftstilskudd fra stat og kommune utgjør museets særegne «blandingsøkonomi». Denne driftsmodellen har gitt god fleksibilitet gjennom de fem første driftsårene, men museet mangler fortsatt tilstrekkelig forutsigbarhet på inntektssiden for å ha stabile rammebetingelser for videre utvikling. Regnskapet for 2004 viser et negativt driftsresultat på kr. 363.470,- før anvendelse av fondsmidler. Dette blir som forutsatt dekket med kr. 163.470,- fra det statlige driftsfondet og kr. 200.000,- fra forskningsfondet. Museet har hatt god likviditet gjennom hele året. Prinsippet om fortsatt drift er lagt til grunn for utarbeidelsen av regnskapet.

Størrelsen på det årlige driftstilskuddet fra staten v/Olje- og energidepartementet er den viktigste enkeltfaktoren i arbeidet med å gi museet forutsigbare økonomiske rammevilkår. Siden åpningen av museet i 1999 har bidraget fra staten utgjort summen av det direkte tilskuddet over statsbudsjettet og den årlige disponeringen av midler fra det statlige driftsfondet. Beløpet har vært gradvis økende. For driftsåret 2003 utgjorde dette driftstilskuddet kr. 3.555.281,- og for 2004 disponerte museet kr. 4.163.470,- i tilskudd og fondsmidler fra staten. For 2005 er det bevilget kr. 4.450.000,- i tilskudd til museet over statsbudsjettet.

Sammen med tilskuddet fra Stavanger kommune på kr. 1.598.000,- disponerte museet kr. 5.761.470,- i offentlige driftstilskudd i 2004. Det er viktig å merke seg at dette bare dekker ca. 39% av driftskostnadene. Dette er en svært lav prosentandel i forhold til andre museer med nasjonale oppgaver som det vil være naturlig å sammenligne med.

Driftsfondet som i 1998 ble gitt av staten v/Olje- og energidepartementet, var opprinnelig på 10,0 mill kroner. Siden åpningsåret 1999 er disse fondsmidlene brukt til å balansere den økonomiske underdekningen på driften. Etter uttaket for 2004 er fondets størrelse redusert til kr. 474.474,-. Status for forskningsfondet ved årets utløp var kr. 1.046.607,-.

I 2002 etablerte museet et sponsorfond med en grunnkapital på kr. 27.750.000,-. Fondet er organisert som en egen stiftelse med separat

regnskap. I følge fondets statutter kan museet disponere avkastningen fra fondet til driftsformål. For 2004 er det overført kr. 1.455.000,- fra sponsorfondet til museet.

Videre utvikling av museet

Museets utstilling har de siste to-tre årene vært gjennom en dreining i retning av *vitensenter*. Det vil fortsatt være en bevisst strategi å utvikle nye interaktive utstillinger i tråd med denne filosofien. Målet er å gjøre museet mer attraktivt for publikum ved å invitere til «learning by doing» og stimulere særlig ungdom til interesse for teknologi og vitenskap. Nye utstillingsprosjekter har dette som et pedagogisk utgangspunkt.

Det er viktig å styrke det løpende arbeidet med å ta vare på et bredt spekter av kildemateriale fra *oljealderen*. Dette skjer gjennom konkrete dokumentasjonsprosjekter som f.eks. Ekofisk og Frigg, men det er også viktig at museet for fremtiden disponerer ressurser som gjør det mulig å drive systematisk og kontinuerlig innsamling, sikring og bearbeiding av relevant historisk materiale. Et slikt arbeid vil være en nødvendig forutsetning for å kunne fungere som en nasjonal faginstans innen feltet. Det kommende arbeidet med å utvikle en *kulturminneplan* for petroleumssektoren vil også ruste museet til å fylle rollen som etatsmuseum og fagorgan i kulturminnespørsmål.

På det økonomiske området vil den største utfordringen fortsatt være å etablere en langsiktig driftsmodell som gir forutsigbarhet og setter museet i stand til å etterleve de mål som er nedfelt i institusjonens vedtekter. For å oppnå dette vil det være nødvendig å avklare museets faglige sektoransvar og framtidige økonomiske rammevilkår. På denne bakgrunn ser styret fram til en videre dialog med Olje- og energidepartementet om museets framtidige utvikling.

Stavanger, 17. mars 2005

Finn Roar Aamodt
Styreleder

Lars Anders Myhre
Nestleder

Arild Nystad

Kristine Gramstad

Bjørn Vidar Lerøen

Anders Haaland

Linda Bernander Silseth

Kristin Øye Gjerde

Finn E. Krogh
Direktør